

Regeringens proposition

2003/04:138

Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag
till vuxenstuderande

Prop.
2003/04:138

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 15 april 2004

Göran Persson

Thomas Östros
(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att användningen av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande tillfälligt vidgas. Inom ramen för tillfälliga medel skall kommuner och landsting, under tiden den 1 juli 2004 – den 31 december 2005, få rekrytera vissa anställda inom verksamhet som är finansierad av kommun och landsting till studier på halvtid inom en tillfällig utbildningssatsning. Rekryteringen får dock inte avse studier efter den 31 december 2005. Kommuner och landsting skall pröva vilka personer som kan komma i fråga för rekryteringsbidrag inom ramen för tillfälliga resurser.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande	4
3	Ärendet och dess beredning.....	7
4	Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande	8
4.1	Bakgrund.....	8
4.2	Rekryteringsbidrag till vuxenstuderande	8
4.3	Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag	9
5	Ekonomiska konsekvenser	12
5.1	Dimensionering.....	12
5.2	Administrationskostnader	12
6	Ikraftträdande	13
	Förteckning över remissinstanser som avgivit yttrande över promemorian Vidgad användning av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande.....	14
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 april 2004.....	15
	Rättsdatablad.....	16

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2003/04:138

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande

dels att 2, 3, 5, 15, 17 och 22 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 21 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Kommunerna skall, inom ramen för sin uppsökande verksamhet, medverka genom att rekrytera personer till studier.

Kommunerna skall anta riktlinjer för rekryteringsarbetet. Kommunerna skall verka för att riktlinjerna utformas efter samråd med lokala företrädare för berörda myndigheter, arbetstagarorganisationer och organisationer som företräder funktionshindrade.

Kommunerna och landstingen får under tiden den 1 juli 2004 – den 31 december 2005 rekrytera personer till studier utan att bestämmelserna i första och andra stycket behöver tillämpas. Rekryteringen får dock inte avse studier efter den 31 december 2005.

3 §

Rekryteringsbidrag får lämnas till den som har kort tidigare utbildning och som

1. är eller riskerar att bli arbetslös, eller

2. på grund av funktionshinder behöver extra tid för att uppnå studiemålen.

Även om förutsättningarna i första stycket inte är uppfyllda får rekryteringsbidrag för tiden den 1 juli 2004 – den 31 december 2005 lämnas till den som är anställd inom verksamhet som helt eller till betydande del är finansierad av kommuner eller landsting. Regeringen får meddela

5 §

Rekryteringsbidrag får lämnas från och med det kalenderår då den studerande fyller 25 år och till och med det kalenderår då den studerande fyller 50 år.

Rekryteringsbidrag får lämnas till och med det kalenderår då den studerande fyller 55 år, om den studerande har ansökt om rekryteringsbidrag med stöd av 3 § andra stycket.

15 §

En ansökan om rekryteringsbidrag skall ges in till den sökandes hemkommun inom den tid som kommunen bestämmer.

Kommunen skall pröva om sökanden uppfyller de krav som anges i 3 §. Kommunen skall därefter överlämna ansökningen tillsammans med sitt ställningstagande till Centrala studiestödsnämnden.

Kommunen skall pröva om sökanden uppfyller de förutsättningar som anges i 3 §. Kommunen skall därefter överlämna ansökningen tillsammans med sitt ställningstagande till Centrala studiestödsnämnden.

För den som med stöd av 3 § andra stycket ansöker om rekryteringsbidrag gäller inte bestämmelserna i första och andra stycket. I stället skall kommunen eller landstinget pröva om sökanden uppfyller de förutsättningar som regeringen meddelat föreskrifter om. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om hur ansökningsförfarandet för dessa sökande skall gå till.

17 §

Centrala studiestödsnämnden beslutar om rekryteringsbidrag enligt denna lag.

Rekryteringsbidrag får lämnas endast om

1. kommunen vid sin prövning enligt 15 § har funnit att sökanden uppfyller förutsättningarna för rekryteringsbidrag i 3 §, och

Rekryteringsbidrag får lämnas endast om

1. kommunen eller landstinget vid sin prövning enligt 15 § har funnit att sökanden uppfyller förutsättningarna för rekryteringsbidrag i 3 §, och

2. förutsättningarna för rekryteringsbidrag i övrigt är uppfyllda.

Om kommunen vid sin prövning har funnit att förutsättningarna enligt 3 § inte är uppfyllda, får bidrag inte lämnas.

2. förutsättningarna för rekryteringsbidrag i övrigt är uppfyllda.

Om kommunen *eller landstinget* vid sin prövning har funnit att förutsättningarna enligt 3 § inte är uppfyllda, får bidrag inte lämnas.

21 a §

Regeringen får meddela föreskrifter som innebär avvikelser från bestämmelserna i 8, 9 och 11 §§. Föreskrifterna får enbart avse rekryteringsbidrag som lämnas med stöd av 3 § andra stycket och studier som genomförs med sådant bidrag.

22 §

Centrala studiestödsnämndens beslut i ärenden om rekryteringsbidrag får överklagas hos Överklagandenämnden för studiestöd. Har kommunen vid sin prövning enligt 15 § funnit att förutsättningarna för rekryteringsbidrag inte är uppfyllda, får Centrala studiestödsnämndens beslut att avslå en ansökan inte överklagas. Överklagandenämndens beslut med anledning av ett överklagande dit får inte överklagas.

I fråga om överklagande av kommunens ställningstagande enligt 15 § gäller bestämmelserna i 10 kap. kommunallagen (1991:900).

Centrala studiestödsnämndens beslut i ärenden om rekryteringsbidrag får överklagas hos Överklagandenämnden för studiestöd. Har kommunen *eller landstinget* vid sin prövning enligt 15 § funnit att förutsättningarna för rekryteringsbidrag inte är uppfyllda, får Centrala studiestödsnämndens beslut att avslå en ansökan inte överklagas. Överklagandenämndens beslut med anledning av ett överklagande dit får inte överklagas.

I fråga om överklagande av kommunens *eller landstingets* ställningstagande enligt 15 § gäller bestämmelserna i 10 kap. kommunallagen (1991:900).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2004.

3 Ärendet och dess beredning

Inom Regeringskansliet, Utbildningsdepartementet, har en promemoria tagits fram med förslag till en tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande (dnr U2004/1338/SV). Promemorian har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Utbildningsdepartementet.

De ekonomiska konsekvenserna av ett tillfälligt vidgat rekryteringsbidrag har presenterats i 2004 års ekonomiska vårproposition samt i tilläggsbudgeten för 2004 i samma proposition.

Lagrådet

Regeringen bedömer att lagförslaget i denna proposition inte innehåller någon sådan reglering som kräver Lagrådets hörande.

4 Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande

4.1 Bakgrund

I syfte att minska risken för friställning av personal och samtidigt stärka kompetensen i den av kommun och landsting finansierade verksamheten inom vård, skola och omsorg, har en tidsbegränsad utbildningssatsning under hösten 2004 och 2005 presenterats i 2004 års ekonomiska vårproposition. Utbildningsinsatsen innebär att sammanlagt 6 000 anställda skall beredas möjlighet att studera på halvtid inom kommunal vuxenutbildning eller grundläggande högskoleutbildning under i genomsnitt 40 veckor. Kommuner och landsting bör särskilt prioritera de som har en ofrivillig deltidsanställning. Studiefinansiering i form av rekryteringsbidrag skall kunna utgå för halvtidsstudier. Utbildningen skall kombineras med fortsatt arbete på deltid. Arbetsgivaren förutsätts medge tjänstledighet för studierna.

Förslag om en särskild ekonomisk ram för den tillfälligt vidgade användningen av rekryteringsbidraget har förts fram i den ekonomiska vårpropositionen för 2004.

Medel för motsvarande 3 000 halvtidsstuderande föreslås att ställas till förfogande för berörda högskolor. Dessutom kan 3 000 studerande beredas möjlighet till studier på halvtid inom den kommunala vuxenutbildningen.

4.2 Rekryteringsbidrag till vuxenstuderande

Den 1 januari 2003 infördes ett rekryteringsbidrag till vuxenstuderande, som regleras i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande och förordningen (2002:744) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande. Avsikten är att kommunerna skall kunna använda rekryteringsbidraget som ett verktyg i sin uppsökande verksamhet för att stimulera till studier på grundskole- och gymnasienivå. Målgruppen för rekryteringsbidraget är personer med kort tidigare utbildning som är eller riskerar att bli arbetslösa eller som har något funktionshinder och därför behöver extra tid för att nå studiemålen. Bidraget kan lämnas till studerande mellan 25 och 50 år. Stödet lämnas under högst 50 veckor och utgår vid heltidsstudier med 100 eller 122,5 procent av totalbeloppet i studiemedlen. Rekryteringsbidraget kan även lämnas för deltidsstudier som omfattar minst 20, 50 eller 75 procent av heltid. Stödet lämnas bara för studier i Sverige.

Regeringens förslag: Inom ramen för tillfälliga resurser och som ett led i en tillfällig utbildningssatsning får kommuner och landsting under tiden den 1 juli 2004 – den 31 december 2005 rekrytera personer till studier. Rekryteringen får dock inte avse studier efter den 31 december 2005.

Inom ramen för tillfälliga resurser får rekryteringsbidrag enligt lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande lämnas till personer mellan 25 och 55 år som är anställda inom verksamhet som är helt eller till betydande del finansierad av kommuner eller landsting. Regeringen får meddela föreskrifter om förutsättningarna för rekryteringsbidrag som kan lämnas till denna målgrupp under tiden den 1 juli 2004 – den 31 december 2005.

Kommuner och landsting skall pröva vilka sökande som uppfyller förutsättningarna för rekryteringsbidraget under utbildningssatsningen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om hur ansökningsförfarandet skall gå till.

Regeringen bemyndigas att, inom ramen för tillfälliga resurser, göra avvikelser från bestämmelserna i lagen om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande beträffande studiernas omfattning och bidragets storlek.

Regeringens bedömning: Rekryteringsbidrag bör kunna lämnas till anställda inom den av kommuner eller landsting finansierade verksamheten inom vård, skola och omsorg.

Bidrag bör kunna lämnas för halvtidsstudier på grundläggande, gymnasial och eftergymnasial nivå.

Bidraget bör endast lämnas med det generella beloppet (100 procent av totalbeloppet i studiemedlen vid heltidsstudier).

Vid prövningen av vilka som kan komma i fråga för rekryteringsbidrag under den tillfälliga utbildningssatsningen bör kommuner och landsting särskilt prioritera de som har en ofrivillig deltidsanställning.

För varje kommun och landsting bör en särskild resursram beräknas enligt en av regeringen fastställd fördelningsnyckel.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna, bl.a. *Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS)*, *Landsorganisationen i Sverige (LO)*, *Svenska Kommunförbundet*, *Landstingsförbundet*, *Landstinget Sörmland*, *Stockholms stad* och *Örebro kommun* stödjer i allt väsentligt förslagen i promemorian. *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* och *Stockholms stad* föreslår att åldersgränsen höjs medan *AMS* anser att den bör tas bort. *TCO* menar att möjligheten till livslångt lärande inte skall begränsas till studerande under 50 år. *AMS* menar att personer som har fyllt 50 år har ca 15 år kvar i arbetslivet och att det inte finns några skäl att utesluta dessa från utbildningssatsningen. *LO* föreslår bl.a. generösare regler beträffande studieomfattning. *Centrala studiestödsnämnden (CSN)* pekar på att det är viktigt att lagen om rekryteringsbidrag ändras på ett sätt som tydliggör vad som gäller för den tidsbegränsade utbildningssatsningen och vilka av bestämmelserna som inte skall gälla för densamma. Så långt som möjligt bedömer *CSN* att det är lämpligt att samma regler gäller för den tidsbegränsade satsningen som för

rekryteringsbidraget i övrigt. *Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS)* pekar på att regelverket behöver preciseras i förordning så att det framgår t.ex. vilka personer och vilka utbildningar som är aktuella för satsningen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Avsikten är att rekryteringsbidrag till de studerande som här avses skall kunna lämnas i huvudsak enligt reglerna för rekryteringsbidrag till vuxenstuderande i enlighet med lagen om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande. För att möjliggöra den tidsbegränsade utbildningssatsningen i verksamhet som är helt eller till betydande del finansierad av kommuner och landsting behöver dock vissa regler beträffande rekryteringsbidraget ändras. Regeringen föreslår därför följande.

Inom ramen för tillfälliga medel får kommuner och landsting, under tiden den 1 juli 2004 – den 31 december 2005, rekrytera vissa anställda inom verksamhet som är finansierad av kommun och landsting till studier på halvtid inom en tidsbegränsad utbildningssatsning. Rekryteringen får dock inte avse studier efter den 31 december 2005. Den anställde skall erbjudas möjlighet till utbildning i genomsnitt 40 veckor. Genom kopplingen till att särskilda medel ställs till förfogande hindras att en tillfällig utvidgning av målgruppen går ut över bidragets ursprungliga syfte.

Flera remissinstanser har framfört synpunkter på den övre åldersgränsen i rekryteringsbidraget. Inom studiemedelssystemet kan studiebidrag lämnas till och med 55 års ålder om den studerande genomgår en s.k. bristyrkesutbildning. Rekryteringsbidrag inom ramen för tillfälliga resurser kan lämnas för utbildning inom vård, skola och omsorg. Inom dessa områden kommer rekryteringsbehovet på sikt att vara stort. Regeringen anser därför att 55 år är en rimlig övre åldersgräns även inom det tillfälligt vidgade rekryteringsbidraget. Målgruppen är således personer mellan 25 och 55 år som är anställda inom vård, skola och omsorg i verksamhet som är finansierad av kommuner eller landsting. Personernas utbildningsbakgrund har mindre betydelse utan den enskildes behov av kompetensutveckling skall vara vägledande. Även de som studerat med studiestöd inom de senaste fem åren bör kunna omfattas av satsningen. Regeringen får meddela föreskrifter om förutsättningarna för rekryteringsbidrag som kan lämnas till denna målgrupp.

Kommuner och landsting skall pröva vilka sökande som uppfyller förutsättningarna för rekryteringsbidraget inom ramen för tillfälliga resurser. Prövningen innebär en prioritering av personer som är intresserade av att delta i utbildningssatsningen. Kommuner och landsting bör vid sin prövning ge förtur till personer som har en ofrivillig deltidsanställning. Utbildningen skall kombineras med fortsatt arbete på deltid. Arbetsgivaren förutsätts därför medge tjänstledighet för studierna. Efter kommunernas respektive landstingens ställningstagande prövar CSN ansökan enligt övriga förutsättningar för bidrag och fattar beslut om rekryteringsbidrag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om hur ansökningsförfarandet skall gå till.

Den tidsbegränsade utbildningssatsningen aktualiserar vissa avvikelser från bestämmelserna i lagen om rekryteringsbidrag som det bör

ankomma på regeringen att utfärda bestämmelser om. Detta rör studiernas omfattning och bidragets storlek. Bidraget bör, inom ramen för tillfälliga resurser, lämnas endast med det generella beloppet (100 procent av totalbeloppet i studiemedlen vid heltidsstudier). Regeringen anser att det är rimligt att totalbeloppet för dessa studerande motsvarar det belopp som studerande som erhåller studiemedel för eftergymnasiala studier kan få. Den tidsbegränsade utbildningssatsningen utgår från att deltagarna arbetar samtidigt som de studerar på halvtid, därför bör bidraget endast lämnas i förhållande till studiernas omfattning. Förslaget bör lagtekniskt genomföras så att det införs en ny bestämmelse som möjliggör för regeringen att meddela avvikande bestämmelser i fråga om studiernas omfattning och bidragets storlek.

Regeringen anser att det kan vara ändamålsenligt att använda rekryteringsbidraget till att stimulera nya målgrupper till studier på olika utbildningsnivåer. Avsikten med den tidsbegränsade utbildningssatsningen är att en anställd inom verksamhet som är finansierad av kommuner eller landsting skall kunna bedriva kompetensutvecklande studier på den utbildningsnivå som är relevant i det enskilda fallet. Rekryteringsbidrag inom ramen för tillfälliga resurser bör därför kunna användas såväl för studier på grundläggande och gymnasial nivå som för studier på eftergymnasial nivå, i det senare fallet inom det ordinarie utbudet av högskoleutbildning. Regeringen avser att närmare reglera vilka utbildningar som är aktuella inom satsningen.

En majoritet av remissinstanserna har ställt sig bakom förslagen om en tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidraget. Vissa instanser har föreslagit en mer generös användning av bidraget beträffande t.ex. studieomfattning. I likhet med CSN, anser regeringen att det utvidgade rekryteringsbidraget i så stor utsträckning som möjligt skall följa reglerna för rekryteringsbidraget till vuxenstuderande. De föreslagna bestämmelserna får därför anses vara mest lämpliga för att kunna nå sitt syfte.

Rekryteringsbidrag lämnas i mån av tillgängliga resurser. Det finns i dag en kommunal resursram som beräknas enligt en särskild av regeringen fastställd fördelningsnyckel. Den tidsbegränsade utbildningssatsningen innebär att 6 000 personer ges möjlighet till studier på halvtid under i genomsnitt 40 veckor. För den tidsbegränsade utbildningssatsningen avser regeringen att besluta om en särskild fördelningsnyckel baserad i huvudsak på storleken av den verksamhet inom vård, skola och omsorg som finansieras av respektive kommun och landsting.

I samband med de nu föreslagna ändringarna av lagen om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande är det lämpligt att göra den redaktionella ändringen i 15 § andra stycket, som innebär att ordet ”krav” byts ut mot ordet ”förutsättningar”. Förändringen bör göras för att få en mer enhetlig terminologi i lagen.

5 Ekonomiska konsekvenser

5.1 Dimensionering

Kostnaden för den tillfälligt vidgade användningen av rekryteringsbidraget har redovisats i 2004 års ekonomiska vårproposition. I tilläggsbudgeten för 2004 i samma proposition har medel för ändamålet föreslagits för innevarande år.

5.2 Administrationskostnader

Den vidgade användningen av rekryteringsbidraget föranleder vissa kostnader för CSN, bl.a. kostnader för utveckling av systemstöd. En engångsförstärkning av myndighetens anslag för innevarande år har därför föreslagits i tilläggsbudgeten för 2004 i 2004 års ekonomiska vårproposition.

6 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Ändringarna i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande skall träda i kraft den 1 juli 2004.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera instanser, t.ex. *Myndigheten för skolutveckling*, *CSN*, *ÖKS* och *LO* har synpunkter på tidsplanen som uppfattas vara allt för optimistisk.

Skälen för regeringens förslag: Förslaget att tillfälligt vidga användningen av rekryteringsbidraget medför vissa ändringar i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande. Flera remissinstanser bedömer att tidsplanen för satsningen är allt för snäv. Regeringen bedömer dock att det är angeläget att den föreslagna satsningen kan påbörjas redan under hösten 2004. De nya bestämmelserna skall därför träda i kraft den 1 juli 2004.

Förteckning över remissinstanser som avgivit yttrande över promemorian Vidgad användning av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande

Remissyttranden har kommit in från Statskontoret, Myndigheten för skolutveckling, Högskoleverket, Verket för högskoleservice, Överklagandenämnden för högskolan, Centrala studiestödsnämnden, Överklagandenämnden för studiestöd, Arbetsmarknadsstyrelsen, Stockholms stad, Örebro kommun, Landstinget Sörmland, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens Centralorganisation, Sveriges Akademikers Centralorganisation.

Yttranden har dessutom kommit in från Lärarnas Riksförbund och Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter.

Utbildningsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 april 2004

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Ulvskog, Freivalds, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Engqvist, Lövdén, Ringholm, Bodström, Sommestad, Karlsson, Lund, Nykvist, Andnor, Nuder, Johansson, Hallengren, Holmberg, Jämtin

Föredragande: statsrådet Thomas Östros

Regeringen beslutar proposition 2003/04:138 Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag till vuxenstuderande

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
---------------------------	---	--

Lag (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande

3 § andra stycket
21 a §